

Nema problema za muškarce u Njemačkoj

Tim Rohrmann

Tim Rohrmann opisuje kako se u Njemačkoj povećava broj muškaraca u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Tijekom proteklog desetljeća u Njemačkoj je zabilježen pojačan interes za pitanja muškaraca u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U razdoblju od 2002. do 2011. godine gotovo se udvostručio broj muških djelatnika, premda je u odnosu na ekspanziju ove djelatnosti omjer muškaraca i dalje ostao nizak.

U isto vrijeme mijenja se fokus javne rasprave o spolu i rodnoj ravnopravnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama. Zabrinutost za socijalna pitanja i probleme u ponašanju dječaka utječe na kreiranje politike rodne ravnopravnosti s naglaskom na dječake i muškarce. Njemačko Ministarstvo obitelji, umirovljenika, žena i mladih odredilo je problematiku muških djelatnika u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja glavnim pitanjem u svojoj strategiji za poticanje rodne ravnopravnosti, te je nekoliko projekata na tu temu i samo financiralo. Provedeno je i nacionalno istraživanje koje je pokazalo da odgajatelji, administrativni djelatnici, ostali davatelji usluga i roditelji cijene muške odgajatelje. Ustanove su im otvorile svoja vrata. S druge strane, istraživanje je ukazalo na neke prepreke

većem uključivanju muškaraca u ovu djelatnost.

Stoga je Ministarstvo 2010. godine osnovalo Nacionalni koordinacijski centar za pitanja muškaraca u sustavu predškolskih ustanova. Cilj centra je u suradnji sa zakonodavnim tijelima i ključnim osobama sustava povećati broj muškaraca u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Sljedeći korak bio je pilot projekt koji je financirao Europski socijalni fond, a koji se sastojao od 16 regionalnih projekata u kojima su se razvijale konkretne strategije i postupci za 'VIŠE MUŠKARACA u vrtićima'. U konačnici je i na Sveučilištu za primijenjene znanosti u Dresdenu započet istraživački projekt kojem je cilj procijeniti ponašajne razlike između muških i ženskih profesionalaca u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Većina projekata imala je pozitivan odjek u medijima i javnosti, što začuđuje kad se zna da do prije nekoliko godina u Njemačkoj nije bilo nikakve rasprave o muškarcima u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Razlozi za to su brojni i ponekad neuvjertljivi. Često

se navodi da su muškarci posebno važni dječacima. Je li to istina? Do danas gotovo da nije provedeno niti jedno istraživanje na tu temu. Muški odgajatelji koji rade s djecom rane dobi većinom govore kako im djevojčice i dječaci podjednako prilaze. To ne čudi kad iz razvojne psihologije znamo da su djeci potrebni ne samo uzori istog spola, već i kontakti sa značajnim osobama suprotnog spola.

Od muškaraca se očekuje da daju 'mušku' notu ustanovama. Međutim, čest je slučaj da su u mješovitim ustanovama vidljivi stereotipi pri dodjeljivanju zadataka i aktivnosti. U drugim slučajevima zabilježeni su slučajevi konflikata prilikom dolaska muškarca u tim: kolegice može iritirati 'premuško' ponašanje kolega, npr. penjanje na visoka stabla s djecom odgajateljice mogu procijeniti kao preopasno.

U drugim slučajevima može se dogoditi da kolege ne ispunjavaju ženska očekivanja od 'pravog muškarca'. Možda ih nogomet uopće ne zanima, možda mrze tehničke uređaje i imaju dvije lijeve ruke... ili, jednostavno, nisu voljni preuzeti 'muške' poslove u vrtiću.

Mi ne mislimo da su dječacima potrebni stereotipni uzori koji odražavaju tradicionalno, uvriježeno ponašanje muškaraca. Naprotiv, naša namjera je kombinirati pitanja rodne ravnoteže među djelatnicima u vrtićima s rodno osviještenim pedagoškim pristupom. Projekti financirani od strane Europskog socijalnog fonda, drugih inicijativa i lokalnih izvora pioniri su u širokom polju istraživanja i mjera s ciljem povećanja broja muškaraca u predškolskim ustanovama.

Profesionalna orijentacija. Tijekom realizacije projekata surađuje se sa školama i zavodima za zapošljavanje kako bi se dječaci upoznali s profesionalnim putem jednog odgajatelja. Oni sudjeluju u inicijativi nacionalnog 'Dana dječaka' tijekom kojeg na jedan dan mogu dobiti uvid u pretežno ženske profesije. Za tu inicijativu čak je u reklamne svrhe preuređen američki školski autobus koji se koristi u nekoliko lokalnih projekata na temu rodne ravnopravnosti i razmjene informacija.

Obrazovanje i stručno usavršavanje. Nekoliko projekata stručnog usavršavanja namijenjeno je osnovnim i srednjim školama s ciljem razvoja koncepata za primjenu rodno osviještene pedagogije i pitanja učenika/ka u razredu i kurikulumu. Rodna tematika se uvodi u programe daljnjeg školovanja i neformalnog stručnog usavršavanja.

Rodno osviještena pedagogija. Pitanja razvoja rodnog identiteta i ravnopravnosti dio su kurikuluma

ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pod upravom njemačkih saveznih država. Međutim, za praktičare ovo su apstraktni ciljevi. Mnogi centri i pružatelji usluga rade na praktičnim projektima s fokusom na aspekte rodno osviještene pedagogije - kao što su manje stereotipne igračke ili rodna tematika u dječjim knjigama. Poseban naglasak je na radu s očevima.

Podrška muškarcima u centrima RiPOO. U Njemačkoj postoji nekoliko regionalnih mreža za muškarce u sustavu predškolskih ustanova. Danas, uz razgranatu mrežnu povezanost, postoji i više od 25 grupa muških odgajatelja.

Podrška rodno mješovitim timovima. U nekoliko projekata nudi se vođenje rodno mješovitih timova. Integracija muškaraca u pretežno ženske timove nije uvijek laka. Rodno mješoviti timovi mogu biti prilika za veću razinu rodne ravnopravnosti i različitosti, ali podrazumijevaju spremnost za suočavanje s vlastitim stavovima prema rodu i stereotipnom ponašanju. Stoga je timu potrebno vrijeme i profesionalna podrška.

Mijenjam posao. Od početka naše inicijative, stotine muškaraca je bilo zainteresirano za promjenu karijere. Nažalost, pri tome ne postoji neki lakši put. Obično se zahtijeva tri godine školovanja (za razliku od nekih europskih zemalja, asistenti u Njemačkoj moraju biti stručno osposobljeni). Kako je sve vidljiviji nedostatak kvalificiranih djelatnika u vrtićima, započelo se s nekoliko ubrzanih tečajeva - što

je izazvalo snažan otpor strukovnih društava i udruga. S druge strane, osobe na prekvalifikaciji stare između 30 i 40 godina ne mogu bez plaćanja sjediti na klupi uz 16-17 godišnjake i slušati predavanja. U budućnosti će biti važno razvijanje realističnog koncepta pomoći pri prekvalifikacijama (žena i muškaraca) bez narušavanja kvalitete.

Odnosi s javnošću. U okviru nekoliko projekata pokrenuta je kampanja za uključivanje više muškaraca u predškolsku djelatnost, što je izazvalo pozornost javnosti - npr. kratki spot na radiju koji se emitirao tijekom ljeta u turistički poznatom području Sjeveroistočne Njemačke ili plakati u metrou u Hamburgu. Pokrenute su vlastite internetske stranice, Facebook akcije i forumi.

Mali je broj aktivnosti koje ovdje možemo spomenuti. Međutim, unatoč svim navedenim aktivnostima, nemamo odgovore na dva pitanja:

- **Koja je svrha svih ovih projekata?** Vodi li veća uključenost muškaraca k većoj rodnoj ravnopravnosti kao što je to bila namjera Ministarstva i vodećih stručnjaka u ovom području? Ili, suprotno tome, vodi li korak unazad po pitanjima rodnih odnosa jer se pojednostavljuje rasprava i dodatno potiče stereotipno ponašanje muškaraca, žena, dječaka i djevojčica?
- **Što će se dogoditi kad se 'ispuše balon' i kad se potroši sav novac za pilot-projekte?** Promjena stava prema ulozi muškaraca i žena je dugoročan cilj koji se ne može ostvariti za 3 ili 4 godine. Kako bi uprava, pružatelji usluga i odgajatelji mogli postići bolju rodnu ravnotežu u planiranju zapošljavanja djelatnika, strateškim konceptima ili svakodnevnoj rutini?

Europski stručnjaci su o ovim pitanjima raspravljali na konferenciji pod nazivom Muškarci u sustavu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koja se održala u Berlinu od 27. do 28. rujna 2012. Opširnije o tome možete naći na: www.koordination-maennerinkitas.de/en/international-conference/rohrmann@koordination-maennerinkitas.de

Tim Rohrmann radi u nacionalnom 'Centru za koordinaciju osoba povezanih s područjem ranog odgoja i obrazovanja' na Katoličkom sveučilištu društvenih znanosti u Berlinu.
rohrmann@koordination-maennerinkitas.de